

Geïntegreerd moedertaalonderwijs.

Opvoeden is geen emmer vullen, het is een haard aansteken !

of: Iets over de geïntegreerde werkweek in het Koninklijk Lyceum
van Dendermonde - mei 1974

Vorig schooljaar verhuisden we met een klein stukje van de school (+ 40 leerlingen van de 3de en 2de economische + 5 leerkrachten) voor een week naar Sivry, een onooglijk dorpje in Henegouwen, vrij dicht bij Beaumont en Chimay. (een heerlijk oord, tussen haakjes)

Het had heel wat voeten in de aarde voor we tot dit experiment de toelating kregen, maar tenslotte vertrokken we toch, al kostte het dan ook onze vrije mei-dagen. Het spreekt vanzelf dat een dergelijke week in feite tijdens de gewone schooldagen dient georganiseerd. Hoe dan ook, deze compromis-oplossing heeft uiteindelijk voor alle deelnemers een onmisbare schat aan ervaringen opgeleverd en een vernieuwde kijk op heel wat zaken.

Zeven dagen verbleven we in het "Bestendig Centrum voor Natuurstudie van Jeugd en Wetenschap", ondergebracht in het zeer oude, om niet te zeggen, gammele station van Sivry. De ene helft bestond uit laboratoria voor scheikunde, natuurkunde, biologie, ecologie...enz. In de andere helft, niet zonder ironie "Science Motel" gedoopt, waren de slaap-en eetvertrekken ondergebracht.

Daar werden we de eerste avond ontvangen door de heer Jean Préaux, directeur en gastheer van het centrum. Een man die er, zeker voor de leerlingen, wel ongewone ideeën op na hield, namelijk:

- Dit huis is geen school. Iedereen is vrij, maar het is verboden de anderen te hinderen.
- Iedereen draagt een vrij grote verantwoordelijkheid (o.m. zelf voor drank zorgen, niet roken op de kamers, voorzichtigheid in de laboratoria, verantwoordelijkheid voor het welzijn van iedereen.)
- Geen enkele deur van het huis gaat ooit op slot (tenzij de vergifkast): iedereen gaat vrij in en uit.

- Iedereen - zonder uitzondering - neemt deel aan het huishoudelijk werk.
- Iedereen is hier gelijk - gelieve mij dus Jean te noemen.
- Dit huis is geen jeugdherberg. Er wordt hier gewerkt, maar je beslist zelf vrij wat je zal doen en laten.

En daarmee konden we het doen.

Daarna zijn de dagen voorbij gevlogen.

Iedere ochtend beslisten de leerlingen zelf hoe ze de dag zouden doorbrengen en vervolgens werden ze in groepjes met gelijke belangstellingspunten opgedeeld (plantkunde, geologie, hydrologie, ecologie, sport, sociale enquetes, interviews in verband met bevolking, onteigeningen, beroepen, gastronomie enz.. steeds in het Frans uiteraard !).

Daarna gingen ze hun eigen gang. Het lag niet in onze bedoeling hen alle 40 gedurende 7 dagen bij het handje te houden. Wel voerden we hen soms een eind weegs met eigen wagens en niet te vergeten met een mini-busje, waarvan de kosten gedekt werden door de opbrengst van een t-dansant, door de leerlingen op school georganiseerd.

Vaak sloten we ons gewoon aan bij een groepje waar we zelf zin in hadden.

Zo werden we onvermijdelijk geconfronteerd met problemen die niet rechtstreeks met onze vakspecialiteit te maken hadden. Er waren inderdaad leerkrachten Frans, Latijn, wiskunde, aardrijkskunde en Nederlands bij.

De problemen waren voor ons meestal even nieuw als voor de leerlingen.

Op die manier konden we gelukkig niet meer optreden als "bron van alle wijsheid" in één specialiteit of als overbrenger van encyclopedische kennis. Wel trachtten we voortdurend activiteiten te stimuleren en werden daarbij dan "raadgever" in bepaalde problemen en vooral "helper" bij het vinden van oplossingen. Vandaar ons motto: "Opvoeden is geen emmer vullen, het is een haard aansteken." (aldus Plutarchos, naar 't schijnt.)

Een persoonlijke ervaring hierbij is dat je uit je eigen hokje gehaald wordt (Nederlands in mijn geval), dat je diep inademt en daarbij een totaal andere lucht opsnuift (vervuild rivierwater, salpeterzuur...)

Je voelt dat bij dit soort werk het gevaar van enge belangstelling en afstomping begint te wijken.

Door het recht op zelfbeschikking nu, door de mogelijkheid tot groeps-
werk en zelfactiviteit werden de leerlingen plots ontzettend gestimuleerd.

Natuurlijk ook door het feit dat de werkelijkheid nu uitgangspunt was en niet de vooropgestelde - vaak zo enge - leerstof. Dag voor dag verwierpen leerlingen en hun begeleiders aldus een nieuwe mentaliteit:

we werden met de dag kritischer en deden steeds meer energie en moed op om ons tegen om 't even welk probleem schrap te zetten. Het dunkt ons vrij eenvoudig in te zien dat het van levensbelang is een dergelijke houding te verwerven.

Hoewel de leerlingen dus, zoals ik zei, hoofdzakelijk zelfbeschikkingsrecht hadden, werd er een enkele maal toch ook iets "van bovenaf" gedirigeerd. Zo bezochten we o.a. het stuwdammen-complex op de Eau d'heure en maakten we een eerder historische trip door Noord-Frankrijk (Bavai) en Henegouwen (Thuin, Lobbes, Abbaye d'Aulne). Niemand is hier echter over "gevalen". En over de zonderlinge rally die we op zondag voor de leerlingen hadden uitgedokterd en over de balspelen waartoe we hen 's avonds uitdaagden, spreken ze nu nog.

Misschien zit je, je nu al heel de tijd af te vragen: waarom schrijven over een zo ogenschijnlijk vrij wetenschappelijk getint projekt in deze VON-informatie? Het antwoord ligt nochtans voor de hand. Nooit is er immers vlotter en geanimeerder gediscussieerd over diverse problemen dan toen. De hele dag door, tot zelfs aan tafel toe. 's Avonds brachten de verschillende groepen bovendien telkens verslag uit van hun bevindingen, vaak met humoristische zinsspelingen en rake illustraties op het bord. Het publiek was daarenboven niet vlug tevreden en legde de verslaggeefsters door kritische vragen nog eens extra op het rooster. Een heel andere sfeer dan de uitgekookte, slaapverwekkende sfeer van de traditionele spreekbeurten.. Het bleef niet bij een mondelinge verslaggeving. Telkens werden de bevindingen ook neergepend met daarbij aangepaste illustraties, tekeningen, statistieken, grafieken.. Deze verslagen werden dan verzameld, met man en macht overgetikt en in een aantrekkelijk boekje uitgegeven.

Je ziet dat onze moedertaal dus behoorlijk in heel dit projekt geïntegreerd was. Het werd nu immers plots erg noodzakelijk zich verstaanbaar mondeling en schriftelijk te kunnen uitdrukken.

Bovendien hadden enkele leerlingen nog voor een verrassend toemaatje gezorgd. In de voorafgaande weken studeerden zij enkele fragmenten uit "Groenten uit Balen" in. Een initiatief dat totaal op eigen benen stond. (rolverdeling, instuderen, regie, toneelattributen, kostuums, souffleur..) Toen ze de zondagavond met hun initiatief op de proppen kwamen, was het succes natuurlijk verzekerd.

Een "dwaas kind", een "ijverige student", een "speciale" of een "ambetante", blijken plots erg open voor je te staan en betonen je hun warmte.

Het is nu 12 uur 's nachts. In Sivry roept een uil vergeefs welterusten naar de tentslapers. Het oude station ligt leeg en verlaten. Morgen zullen nieuwe troepen het bezetten, vooreerst nog onwetend van de wijsheid die achter z'n gammele deuren verborgen ligt.

Anne Smits

In nummer 3 van dit heerlijke blad gaf Lucienne Van Ghelder een aantal interessante ideeën voor werken met kranten. Mag ik er nog een paar aan toevoegen ?

In Impuls 3 de jg.nr.1(sept.72) geeft L.Vm.(ook VON-lid overigens) een artikel over Krantenlezen in het kader van het moedertaalonderricht. Hierin vind je een grondig uitgewerkte analyse van krantekoppen, samen met wat de schrijfster bescheiden noemt "Poging tot operationalisering". Zeer stimulerend !

Ook in Interkom VIII (1973) verscheen bruikbaar materiaal onder de titel "Fotootjes kijken"

Roger

Dag lieve VON-ers,

Dat was het dan weer.

Het redactie-team wenst u allen een fijne zomervakantie, maar denk tijdens deze oeverloze dagen ook eens aan ons in de vorm van een klein (minimum 1 volzin) von-artikeltje..

Tot september dan maar !

elf !